

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.348/2008/4. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a dr. Pintér Miklós ügyvéd (Nyíregyháza, Luther utca 5. II/13. szám) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek - a dr. Bálint Emese ügyvéd (Nyíregyháza, Bocskai utca 5. szám) által képviselt alperes neve (címe) alperes ellen kölcsön visszafizetése iránt indított perében a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 6.P.20.488/2007/42. számú ítélete ellen az alperes által 43. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt a felperesnek 20 000 (Húszezer) forint általános forgalmi adót tartalmazó 120 000 (Egyszázhúszezer) forint fellebbezési eljárási költséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s :

A 2004. november 3. óta felszámolás alatt álló **A. T. Kft.** a gazdasági tevékenysége körében az **A. Rt-től** vásárolt belarusz traktorok átszerelésével mezőgazdasági gépjárműveket állított elő, és azokat értékesítette. 2004. márciusára az eladóval szemben 14 000 000 forintos vételár hátraléka keletkezett, ezért 2004. március 11-én megállapodás jött létre a két gazdasági társaság között arról, hogy az **A. Kft.** az általa gyártott **A.** traktorokat a tartozásai fedezetére és a pénzügyi teljesítés biztosítékeként az **AG Rt.** telephelyére szállítja. A már átalakított 41005 alvázszámú traktor e megállapodás alapján került az **AG Rt.** birtokába. Miután az **A. Kft.** a tartozását 2004. júliusáig sem rendezte, 2004. július elején az **AG Rt.** 7 250 000 forintos vételáron megvásárolta a 41005 alvázszámú **A.** traktort, és ezen összeggel beszámítás útján csökkentette az **A. Kft.** tartozását. Az adásvételről 2004. július 1-jén az **A. Kft.** kiállította a számlát azzal, hogy a vételár „kompenzációval” kerül kiegyenlítésre. A szerződésben bontó feltételként kötötték

ki, hogy ha az **A.** Kft. a gépre vevőt talál, és a vételárat az **AG** Rt-nek átutalja, a szerződés hatályát veszti. (A szerződés hatályt megszüntető feltétellel történt megkötését **K.S.-nak** a Nyíregyházi Városi Bíróság 13.P.20.581/2005/37. sorszámú jegyzőkönyv 10. oldalán rögzített tanúvallomása bizonyítja.)

Az alperes és az **A.** Kft. között ugyanezen az időszakban tárgyalások folytak egy **A.** traktor megvásárlására, amelynek vételárát az alperes részben önerőből, részben pedig hitelből kívánta kifizetni. Az alperes 2004. július 9-én az önrészként vállalt 3 543 750 forintot megfizette az **A.** Kft-nek, 2004. július 19-én pedig kölcsönszerződést kötött a felperes jogelődjével, a ...Rt-vel mezőgazdasági gépek finanszírozására, amely szerződés keretében a felperes jogelődje 6 581 250 forint összegű hosszúlejáratú és 2 531 250 forint összegű rövidlejáratú kölcsönt biztosított az alperes részére. A hosszúlejáratú kölcsönszerződésben már rögzítették a felek, hogy a kölcsönt célhoz kötöttek, az **A.** Kft-től 2004. július 16-án megkötött adásvételi szerződéssel megvásárolt **A.** ATD-1400 alaptípus ... alvázszerelvényű, ...motorszámú mezőgazdasági gép vételárának kiegyenlítésére lehet fordítani. A szerződés részét képező Általános Szerződési Feltételek 3. pontjában foglaltaknak megfelelően a hitelező a kölcsön folyósításának feltételül írta elő többek között - a számlán, és az adásvételi szerződésen túl - az átadás-átvételi jegyzőkönyv, vagy szállítólevél bankhoz történő becsatolását, a 4. pontban foglaltak szerint pedig a folyósítási feltételek teljesítése esetén az alperes megbízása alapján kötelezettséget vállalt arra, hogy a kölcsön összegét közvetlenül az **A.** Kft. részére fogja átutalni.

Az **A.** Kft. az **AG** Rt. hozzájárulásával a ...alvázszerelvényű gépet forgalomba helyezés céljából levezgáztatta, a járműkísérő lapot 2004. július 5-én, a forgalmi engedélyt 2004. július 6-án, a törzskönyvet pedig 2004. július 28-án állították ki, valamennyi okmányban az alperes nevét feltüntetve. Az írásbeli adásvételi szerződés az alperes és az **A.** Kft. között 2004. július 21-én jött létre 12 656 250 forint bruttó vételáron, azonban az **A.** Kft. a számlát a felperes nevére már 2004. július 12-én kiállította július 19-i teljesítési időponttal.

Az alperes 2004. július 14-én aláírta a mezőgazdasági gép átadásáról illetve átvételéről készült nyilatkozatot, 2004. július 21-én pedig azt a műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyvet, amely szintén a mezőgazdasági gép birtokba vételét tanúsította. A ... Rt. a szükséges okiratok, köztük az átadás-átvételi jegyzőkönyv becsatolását követően 2004. augusztus 24-én a kölcsön összegét átutalta az **A.** Kft-nek, amely azonban azt - az **AG** Rt-vel kötött megállapodást megszegve - nem utalta tovább.

Az alperes 2005. február 23-án pert indított a gépjármű kiadása iránt az **A.** Kft. és az **AG** Rt. ellen, majd a per folyamán az **A.** Kft. ellen előterjesztett keresetétől elállt. A Nyíregyházi Városi Bíróság a 2005. december 14-én meghozott 13.P.20.581/2005/42. számú ítéletében az **AG** Rt. elleni keresetet elutasította, megállapítva, hogy az alperes és az **A.** Kft. közötti adásvételi szerződés megkötésének időpontjában a mezőgazdasági gép már az **AG** Rt. tulajdonában állt, ezért a Ptk. 117. §-ának rendelkezésére figyelemmel azon az alperes tulajdonjogot már nem szerezhette. Az elsőfokú ítéletet a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság a 2006. május 29-én meghozott 3.Pf.20.377/2006/5. számú jogerős ítéletében helybenhagyta.

A felperes, mint jogutód a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségek elmulasztása miatt a 2005. november 9-én kelt levelében a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta, és felhívta az alperest tőke, ügyleti kamat, késedelmi kamat és díj címén 7 600 125 forint megfizetésére.

Miután a fizetési felszólításban foglaltaknak az alperes nem tett eleget, a felperes fizetési meghagyás kibocsátását kérte, majd az ellentmondás folytán perré alakult eljárásban módosított keresetében a rövidlejáratú kölcsönszerződés alapján 277 694 forint tőke és kamatai, a hosszúlejáratú kölcsönszerződés alapján pedig 6 581 250 forint tőke és kamatai, valamint költségei megfizetésére kérte az alperest kötelezni.

Az alperes ellenkérelmében a kereset teljes elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte. Nem vitatva tartozásának összegét, először arra hivatkozott, hogy a kölcsönszerződés érvényesen nem jött létre, mert a hitel felhasználásával megvásárolni kívánt mezőgazdasági gép tulajdonjogát nem szerezte meg. A későbbiekben ellenkérelmét módosította, és a keresettel szemben szerződésszegéssel okozott kár megtérítése címén beszámítási kifogást terjesztett elő. Utalt arra, hogy a felperes jogelődjének alkalmazottja, **S.T.** annak a ténynek az ismeretében intézkedett a kölcsön összegének az **A.** Kft. részére történő átutalásáról, hogy az **A.** Kft. ebben az időpontban már nem tudta a vétel tárgyát az alperes részére birtokba adni, az ugyanis ekkor már az **AG Holding Rt.** rendelkezése alatt állt. A felperes jogelődjének tehát mindaddig vissza kellett volna tartania a kölcsön összegét, amíg meg nem győződik a tényleges birtokbaadásról. Az ezzel ellentétes eljárásával azonban megszegte a kölcsönszerződést, amivel az alperesnek kárt okozott.

Az elsőfokú bíróság a becsatolt okiratok alapján és a tanúk meghallgatását követően meghozott ítéletében az alperest a kereset szerint marasztalta.

Megállapította, hogy a felperes az alperes által 2004. július 14-én aláírt átadás-átvételi nyilatkozatra tekintettel a szerződésben foglaltaknak megfelelően eljárva utalta át a kölcsön összegét az **A.** Kft.-nek. Az okiratok tartalmával szemben az alperes a perben nem tudta bizonyítani az okirat hamis, vagy hamisított voltát, és azt sem, hogy az okirat pénzintézethez történő becsatolását követően a felperes jogelődje, illetve az annak képviselőjében eljáró ügyintéző hivatalosan tudomással bírt volna arról, hogy az alperes a mezőgazdasági gép birtokába nem juthatott és ennek feltételei a jövőben sem lesznek adottak.

Az elsőfokú ítélet ellen előterjesztett fellebbezésében az alperes annak megváltoztatását és a kereset elutasítását, valamint a felperes perköltségben való marasztalását kérte. Az álláspontja az volt, hogy a kölcsönszerződés érvényesen nem jött létre, minthogy az alperes a mezőgazdasági gép tulajdonjogát nem szerezte meg. A perben pedig igazolta, hogy a felperes jogelődje a hitelszerződésben meghatározottaktól eltérően anélkül utalta át a kölcsön összegét az **A.** Kft.-nek, hogy meggyőződött volna a mezőgazdasági gép tényleges birtokba vételéről. A felperes jogelődjének súlyos gondatlansága tehát közrehatott az alperest terhelő fizetési kötelezettség elmulasztásában.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és az alperes perköltségben való marasztalására irányult.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság helyes tényállás alapján érdemben is helyesen döntött, az elsőfokú ítélet indokolását azonban az ítélet tábla az alábbiakkal tartja szükségesnek kiegészíteni:

A Ptk. 277. §-ának rendelkezéséből következően a szerződéseket tartalmuknak megfelelően kell teljesíteni, és a felek a szerződés teljesítésében együttműködésre kötelesek. Noha a Ptk. a szerződésszegés általános fogalmát nem határozza meg, az előbbiekből következik, hogy szerződésszegésnek minősül minden olyan magatartás, körülmény, vagy állapot, amely ellentétes a szerződés tartalmával és sérti valamelyik félnek a szerződésben biztosított jogait. A Ptk. külön is szabályozza a szerződésszegés leggyakrabban előforduló eseteit, megállapítva azok jogkövetkezményeit (így például a késedelmes, hibás teljesítést, a teljesítés megtagadását, vagy lehetetlenné válását), de a külön nem szabályozott szerződésszegések, így az együttműködési illetve a tájékoztatási kötelezettség megszegése sem maradnak azonban szankció nélkül, az ezzel összefüggésben okozott kárt ugyanis az általános szabályok szerint, azaz a Ptk. 318. §-a szerint alkalmazandó 339. §-a alapján meg kell téríteni.

Valamennyi szerződésszegés esetén irányadó azonban, hogy a szerződésszegés megállapítására és az ehhez fűződő szankciók alkalmazására kizárólag érvényesen létrejött szerződés esetén kerülhet sor.

Ha ugyanis a szerződés érvényesen nem jött létre, abból jogok és kötelezettségek a felekre nem származnak, ekként esetleges teljesítés esetén a felek között a jogcím nélküli birtoklás, illetve a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint kell elszámolni.

A kifejtettekből következően az alperes perbeli védekezését illetően - tekintettel a fellebbezésben előadottakra - külön kell választani a kölcsönszerződés létre nem jöttére, illetve a kölcsönszerződés felperesi jogelőd részéről történő megszegésére vonatkozó kifogást. E két jogintézmény ugyanis mind jogalapját, mind az alkalmazandó jogkövetkezményeket tekintve kizárja az egyidejű alkalmazást, és a kifejtettekből következően a szerződésszegésre hivatkozó igény elbírálását értelemszerűen meg kell előznie a szerződés érvényes létrejötte kérdésében való döntésnek.

A rendelkezésre álló iratok tanúsága szerint az alperes két külön, és egymástól független jogviszonyban állt az **A.** Kft.-vel, illetve a felperes jogelődjével. Az **A.** Kft. ugyan a hiteligénylés kapcsán a felperes jogelődjénél az alperes megbízottjaként járt el, amint azt a 7.P.20.788/2007/34. sorszámú kölcsönkérelmi adatlap 5. oldal első bekezdésében foglaltak tanúsítják, a felperes jogelődje pedig az alperes megbízásából utalta át a kölcsön összegét közvetlenül a kereskedő számlájára, ez azonban a Ptk. 219. §-ának (2) bekezdése illetve a 474. §-ának rendelkezése alapján jogviszonyt az **A.** Kft. és a felperes jogelődje között egyik esetben sem hozott létre. Több alanyú kötelelem hiányában tehát a felperes jogelődje és az alperes közti jogviszony tartalmát és ekként a szerződés érvényes létrejöttét is

kizárólag a kölcsönszerződési kikötések alapján kellett megítélni. A kölcsönszerződés szerint pedig a mezőgazdasági gép tulajdonjogának megszerzése és a folyósított kölcsönnek a vételár kifizetésére történő fordítása az alperes szerződéses kötelezettsége volt, az ÁSZF 1.a) pontjában foglaltak alapján ugyanis a célhoz kötött hitel iránti kérelem elbírálásához csupán az adásvételi szerződés bemutatására volt szükség, ami önmagában kizárólag az alperes kötelmi jogosultságát igazolta a tulajdonjog átruházására.

Kétségtelen, hogy az ingó kiadása iránt folyamatban volt perben meghozott jogerős ítélet rendelkezéseire figyelemmel az alperes által megkötött adásvételi szerződés lehetetlen szolgáltatásra irányult, s mint ilyen a Ptk. 227. §-ának (2) bekezdésére figyelemmel semmis volt, a mezőgazdasági gép ugyanis az adásvételi szerződés megkötésének időpontjában már nem volt az eladó tulajdonában. Az sem vitatható továbbá, hogy az érvénytelenség körében az **A.** Kft. az alperessel fennálló jogviszonyban olyan neki felróható többletmagatartást tanúsított, amely alapján a Ptk. 237. §-ában, illetve a Legfelsőbb Bíróság PK. 32. számú állásfoglalásában foglaltakra figyelemmel az ellenszolgáltatás visszatérítésén túl az okozott kárért is helytállni tartozik az alperes felé.

Az **A.** Kft. e magatartása azonban az alperes érdekkörében merült fel, ezért annak nincs kihatása a felperes és az alperes jogviszonyára. A kölcsönszerződés létrejötté és teljesítése szempontjából tehát az **A.** Kft. eljárását csak mint az alperes szerződésszegő magatartásaként lehet értékelni. A mezőgazdasági gép tulajdonjogának megszerzése ugyanis nem a kölcsönszerződés érvényes létrejöttének volt a feltétele, hanem a megkötött kölcsönszerződés tartalmi eleme volt, amennyiben abban az alperes éppen a hitel célhoz kötött jellegére figyelemmel maga vállalt szerződéses kötelezettséget a tulajdonjog megszerzésére és a kölcsönnek a vételár kifizetésére történő fordítására. Ehhez képest tehát a felperesnek a perben jogában állt azt eldönteni, hogy a perbeli követelését az alperesnek a kölcsön-szerződésben meghatározottaktól eltérő célra történő fordításában, vagy a teljesítés késedelmességében megnyilvánuló szerződésszegő magatartására alapítja. A kölcsönszerződés feltételeit a felperes jogelődje maga határozta meg, és ennek keretében nem vállalt kötelezettségként, hanem csupán a saját követelése biztosítékeként kötötte ki a szerződés megkötésekor az adásvételi szerződés bemutatását. Mindezekből következően tehát az alperes alaptalanul hivatkozott arra a perben, hogy a kölcsönszerződés érvényesen ne jött volna létre.

Ugyancsak alaptalanul hivatkozott az alperes arra is, hogy az ekként tehát érvényesen létrejött szerződést a felperesi jogelőd megszegte volna. E körben az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy a felperes jogelődje a kölcsönszerződés tartalmát képező Általános Szerződési Feltételek 3. pontjában foglalt okiratok becsatolása esetére vállalt kötelezettséget a kölcsön folyósítására, és e kötelezettségének maradéktalanul eleget is tett. Az alperes azzal, hogy tényleges birtokbaadás nélkül aláírta a mezőgazdasági gép átvételéről szóló okiratot, és azt a felperes jogelődjének bemutatta, olyan kockázatot vállalt, amelynek következményeit maga tartozik viselni, azokat a felperesre át nem háríthatja. A felperes jogelődje éppen azzal követett volna el szerződésszegést, ha az alperes által átadott, illetve bemutatott okiratok birtokában nem gondoskodik a kölcsön folyósításáról.

Az pedig a perben az alperesnek - amint azt az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg - nem sikerült bizonyítania, hogy a felperes jogelődjének tudomása lett volna a bemutatott okiratok tartalmával ellentétes tényekről. **S.T.**, **K.S.** és **F.D.** tanúvallomásaiból ugyanis nem vonható le olyan következtetés, hogy **S.T.**, aki a perbeli időszakban a felperes jogelődjének alkalmazottja volt, a kölcsön folyósítását megelőzően tudott volna a tulajdonjog megszerzésének lehetetlenségéről. Tudomást csak később, és akkor is csupán arról szerzett, hogy a mezőgazdasági gép átadásának „fizikai akadály” van, ennek mibenlétét azonban nem ismerte. A Ptk. 117. §-ának (2) bekezdésében az átruházással történő tulajdonszerzés feltételeként szabályozott dologátadás egyébként nem feltétlenül azonos a dolog tényleges birtokba adásával, az megvalósulhat a dolog feletti hatalom más módon történő átruházásával is. Az alperes által becsatolt okirat pedig a hatalomba kerülést megfelelően bizonyította, így önmagában a „fizikai akadály”-ról való megfelelő időbeni tudomásszerzés még a szerződés teljesítésében való együttműködési kötelezettség körében sem rótt volna a felperes jogelődjére a szerződési kikötések körét meghaladó további kötelezettséget az alperessel szemben. Az alperest ért károsodás ekként a felek közti jogviszonyban kizárólag az alperes gondatlan, könnyelmű magatartására vezethető vissza.

A kifejtett indokokra tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét - a fellebbezést a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül elbírálva - a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezési eljárásban is peresztes alperest a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felperesnek a fellebbezési eljárásban felmerült és a Pp. 75. §-ának (1) és (2) bekezdése, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet szerint számított, de a fellebbezési eljárásban kifejtett munkával arányos költségei megfizetésére.

Az alperes személyes költségmentessége folytán az állam által előlegezett fellebbezési illeték a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése, illetőleg 14. §-a alapján az állam terhén marad.

D e b r e c e n, 2008. szeptember 10. napján

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Süliné dr. Tózsér Erzsébet sk. előadó bíró,
Dr. Veszprémy Zoltán sk. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -